

JAARVERSLAG 2018

ONAFHANKELIJKE KLACHTENCOMMISSIE POLITIE EENHEID DEN HAAG

Voorwoord

De dalende tendens van het aantal klachten dat de klachtencommissie bereikte, zette zich ook in 2018 voort. Gemiddeld waren er maar drie per maand, waar de commissie een aantal jaren geleden nog vijf keer zoveel klachten kreeg te behandelen. De stroom klachten bij de politie nam echter niet af. We kunnen dus vaststellen dat de politie er, beter dan voorheen, in slaagt het vertrouwen van de burger te herstellen.

De commissie, die in het verleden wekelijks met drie leden drie zaken behandelde, heeft als gevolg van deze ontwikkelingen naar een nieuwe werkvorm moeten zoeken. Dat was nog niet zo eenvoudig. Eenmaal per maand zitting houden, bijvoorbeeld, betekent dat iedereen (klager, politieambtenaren en commissieleden) op die ene dag beschikbaar moeten zijn. Bovendien kan een dergelijk schema ertoe leiden dat zaken langer dan gewenst blijven liggen. Flexibiliteit is dus geboden.

Wel heeft de commissie besloten haar eigen omvang te reduceren door de afgelopen jaren niet alle openvallende plaatsen te vullen. Nu bestaat zij uit zeven leden; een paar jaar geleden waren dat er nog tien.

In de aard van de klachten kwam nauwelijks verandering. Dit gold ook voor de mate waarin de commissie het gevoel had de aan de klachten ten grondslag liggende conflicten op een andere manier hadden kunnen worden opgelost. Zo blijft bejegening een terugkerend onderwerp. En waarom is het zo moeilijk een keer “sorry!” te zeggen, zeker als dat de kou uit de lucht en de klacht van de lijst haalt? Kennelijk is er toch een zekere angst dat een eenvoudig excuus door allerlei aansprakelijkstellingen wordt gevolgd.

De commissie stelt ook geregeld vast dat klachten het gevolg zijn van onduidelijkheden over de vraag welke instantie zich met het probleem moet bezighouden. Overheidsinstellingen zijn goed in het naar elkaar doorschuiven van problemen.

Verder kwam het in 2018 net als in vorige jaren diverse malen voor dat politieambtenaren zich niet altijd bewust zijn van de mate waarin het gebruik van bevoegdheden soms inbreuk op fundamentele rechten van burgers maakt. Zo wordt nog steeds geregeld naar id-bewijzen gevraagd in gevallen waarin de uitoefening van de politietoek dat niet vergt.

Niettemin kan ik, na acht jaren – en daarom een nu eindigend – voorzitterschap van de klachtencommissie vaststellen dat het op vele fronten goed gaat. Dat geldt niet in de laatste plaats voor de samenwerking en de sfeer binnen commissie en secretariaat. Van de huidige leden (ook van het secretariaat) was niemand bij de commissie betrokken, toen regioburgemeester Van Aartsen mij in 2011 tot voorzitter van – toen nog – de klachtencommissie politie Haaglanden benoemde. De samensmelting met de klachtencommissie van Hollands Midden en de daaropvolgende verversing van de commissie verliepen steeds in opperste harmonie. Ook de contacten met de eenheidsleiding waren plezierig en vruchtbaar.

Politie en klachtencommissie eenheid Den Haag dank ik dan ook hartelijk. Ik wens jullie het allerbeste toe.

Mr. Willem F. Korthals Altes
voorzitter

1. Inleiding

1.1. Leden

Voorzitter	: de heer mr. W.F. Korthals Altes, rechter
Vicevoorzitter	: mevrouw mr. drs. V.M.L. Sebel, medewerker wetenschappelijk bureau Hoge Raad en secretaris Adviescommissie afgesloten strafzaken
Lid	: de heer W.A.M. Collignon, voormalig politiecommissaris (tot 1-9-2018)
Lid	: de heer mr. R.B. Gelens, directeur ROC Midden Nederland Zorg & Welzijn
Lid	: mevrouw mr. drs. M.M. de Jonge, jurist en psycholoog
Lid	: mevrouw G.W. Lachmon, bedrijfsanalist (tot 1-4-2018)
Lid	: mevrouw A.M. Noordermeer-Krommendam, projectleider sociaal domein
Lid	: de heer dr. H.G.J. Hoedemaker, arts (vanaf 1-1-2018)
Lid	: de heer G.L.J.M. Kleijberg, voormalig politiecommissaris (vanaf 1-4-2018).

1.2. Werkzaamheden

De commissie vergaderde in 2018 tweemaal plenair. Zij bracht tijdens een van de vergaderingen een bezoek aan het politiebureau 'de Yp', waar ze onder meer kennis nam van IBT (Integrale Beroepsvaardigheid Training).

In 2018 nam de commissie 37 klachtdossiers in behandeling. In 2018 kwamen 33 zaken op hoorzitting. Drie zaken werden administratief, dus, met instemming van klager, zonder hoorzitting afgehandeld. Ook een vierde zaak werd administratief afgedaan, omdat klager niet verscheen op de door hem gewenste hoorzitting. Bij het administratief afdoen van een klacht brengt de voorzitter zelfstandig een advies uit aan de politiechef, bijvoorbeeld in verband met de betrekkelijke eenvoud van de klacht, of omdat een klager niet verscheen.

De commissie had zitting volgens een vastgesteld rooster in wisselende samenstelling.

De commissie bracht in 2018 in totaal (dus inclusief administratieve afdoening) 52 adviezen uit aan de politiechef.

De politiechef is in 2018 niet afgeweken van de door de commissie uitgebrachte adviezen.

1.3. Cijfermatig overzicht

Totalen dossiers	aantal
Openstaande dossiers 31-12-2017	16
Ontvangen dossiers 2018	37
Afgehandeld tweede fase	52
Openstaand 31-12-2018	1

	Aantallen
Districten met twee of meer klachten	
Den Haag Centrum	14
Den Haag West	13
Zoetermeer-Leidschendam	12
Westland-Delft	6
Leiden-Bollenstreek	5
Den Haag Zuid	4

Vergelijking 2016-2018 Cijfermatig	2016		2017		2018	
Aantal klachten binnengekomen	92		61		37	
Aantal klachten afgehandeld	114		85		52	
Aantal klachten nog niet afgehandeld	48		16		1	
Aantal klachtelelementen gegrond	77	27%	30	27%	34	30%
Aantal klachtelelementen niet gegrond	155	55%	74	66%	76	68%
Aantal klachtelelementen geen oordeel	37	13%	8	7%	0	0%
Aantal klachtelelementen niet ontvankelijk /niet bevoegd	13	5%	0	0%	1	1%
Aantal klachtelelementen nog niet afgehandeld			4		0	
Aantal klachtelelementen afgehandeld	282		116		111	
Aantal klachtelelementen waarbij oordeel commissie en sectorhoofd overeenkomen	58%		68%		75%	

- het aantal klachten is berekend vanaf 1 januari van ieder boekjaar

1.4. Meest voorkomende klachtelelementen afgehandeld in 2018

De volgorde bij de klachtelelementen is in 2018: Bejegening (16), Onjuiste actie (13), geen of onvoldoende actie (11) en Vrijheidsbeneming (7).

1.5. Afhandelingstermijnen in 2018

In 2018 was de behandeltermijn van het moment van binnenkomst van het dossier bij het secretariaat van de klachtencommissie tot en met het uitbrengen van het advies aan het hoofd Operatiën gemiddeld elf weken. Dit tijdverloop is mede veroorzaakt door het niet beschikbaar zijn op eerdere data van klagers. Hoewel een verbetering heeft plaatsgevonden bij de eerste fase van de klachtafhandeling, blijft de termijn van afhandeling van een klacht in de eerste fase een constante zorg van de commissie.

2. Klachtbehandeling in de eenheid Den Haag

De dalende tendens van klachten die worden aangeboden ter behandeling in de tweede fase (de commissie), heeft zich in 2018 voortgezet.

De commissie constateert dat de kwaliteit van de haar aangeleverde klachtdossiers, samengesteld tijdens de eerste fase, verder is verbeterd. Zowel de inrichting van het klachtproces in eerste aanleg, als externe scholing en interne begeleiding van klachtbehandelaars, werpen hun vruchten af.

De commissie wenst, nu de verbeteringen binnen de klachtprocedure in de eerste fase doorzetten, op een aantal punten wijzen.

2.1.1. Oplossingsgerichtheid

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) regelt in hoofdstuk 9 (9.1 t/m 9.16) de procedures waarbij het bestuursorgaan zelf de klacht afdoet. Het basisprincipe van de klachtbehandeling is, aldus de Memorie van Toelichting (MvT), dat de regeling voldoende waarborgen biedt voor een zorgvuldige klachtbehandeling enerzijds, en het voorkomen van nodeloze formalisering of bureaucratisering anderzijds. In de MvT is dit als volgt opgenomen:

‘Dat laatste (nodeloze formalisering of bureaucratisering; cie) is van groot belang. Er worden immers bij bestuursorganen regelmatig op eenvoudige en informele wijze klachten ingediend die vaak ook het beste op informele wijze kunnen worden afgehandeld. Indien op die manier een voor alle betrokkenen bevredigend resultaat kan worden bereikt, behoort de wetgever niet tot meer formaliteiten te dwingen. Het volgen van een met duidelijke en meer formele waarborgen omgeven procedure moet daarom beperkt blijven tot klachten die niet op een eenvoudiger en minder geformaliseerde wijze kunnen worden opgelost.

Een en ander heeft geleid tot een voorstel, waarin de mogelijkheid voor eenvoudige klachtbehandeling steeds openstaat, maar waarin voor schriftelijk ingediende klachten die aan bepaalde eisen voldoen, een procedure met een aantal waarborgen geldt in geval langs andere, meer informele weg geen oplossing wordt gevonden.

(...)

Leent een schriftelijk ingediende klacht zich niet voor een meer informele afhandeling, of is de klager daarmee niet tevreden gesteld, dan zal de nu voorgestelde procedure moeten worden gevolgd, met alle waarborgen die deze de klager biedt’.

Op basis van de bij de commissie aangeleverde klachten ter behandeling in de tweede fase constateert de commissie dat schijnbaar niet altijd eerst wordt gezocht naar een ‘oplossing’ voor de klacht, maar dat direct de formele klachtprocedure wordt opgestart en gevolgd. Dit betekent dat de eenheid, indien deze constatering juist is, niet voldoet aan de essentie van hoofdstuk 9 van de Awb. Het valt de commissie op dat in de Uitvoeringsregeling klachtbehandeling politie 2018 de oplossingsgerichtheid na het ontvangen van een klacht niet is opgenomen. Sterker, de Uitvoeringsregeling richt zich in beginsel op een door de Awb in principe afgewezen nodeloze formalisering en bureaucratisering. Pas na een aantal formele stappen, wordt gesproken over bemiddeling. Hierbij wordt voorbij gegaan aan de mogelijke wens van een klager om bijvoorbeeld een aangifte op te nemen, of een gesprek tussen een wijkagent en bureu. Naar de mening van de commissie zou het benadrukken in de Uitvoeringsregeling van het meer oplossingsgericht behandelen van een klacht meer tegemoet komen aan hetgeen de Awb beoogt. Klagers zullen hiermee eerder tevreden zijn, minder klachten gaan door de hele eerste fase van klachtbehandeling en het aantal klachten voor de tweede fase zal dalen.

2.1.2. Bemiddelingsgesprek

Met regelmaat, 7 van de 37 behandelde klachten (zie ook 2.1.6.- 2.1.12), blijft het bemiddelingsgesprek tijdens de klachtbehandeling in de eerste fase achterwege. Het lijkt erop dat, wanneer standpunten in een klachtonderzoek tegenover elkaar staan, geneigd is geen bemiddelingsgesprek aan te bieden.

De commissie vindt dat, indien niet een directe oplossing kan worden geboden, een bemiddelingsgesprek een vast onderdeel van de behandeling in eerste aanleg moet zijn. Deelname van klager en de betrokken politieambtenaar aan een bemiddelingsgesprek is voorwaarde voor het slagen van klachtbehandeling en daarmee voor het beoogde herstel van vertrouwen. Vrijblijvendheid past niet in klachtbehandeling. De commissie pleit er dan ook voor de mediërende, objectieve rol van de klachtbehandelaar verder te ontwikkelen. De commissie ziet op dit punt graag verbetering.

2.1.3. Meewerken klachtonderzoek

De commissie wil benadrukken hoe belangrijk een actieve inbreng van klagers tijdens de klachtbehandeling is. Als een klager weigert aan een bemiddelingsgesprek deel te nemen, mag, ook op grond van de klachtenregeling, in ieder geval worden verwacht dat hij meewerkt aan het intakegesprek, ter vaststelling van de klachtelelementen en ter completering van het dossier. De commissie staat achter het beleid van de politiechef klachten waarbij (zelfs) dit achterwege blijft, niet in behandeling te nemen.

2.1.4. Houding tijdens hoorzitting commissie

Het valt de commissie op, en zij heeft hiervoor ook bij herhaling aandacht gevraagd, dat betrokken politieambtenaren en ook de hen begeleidende leidinggevende zich tijdens de hoorzitting van de commissie soms onvoldoende professioneel opstellen. Dit uit zich in verbale en non-verbale communicatie en doet afbreuk aan de open en meewerkende houding die wordt verwacht van een politieambtenaar tijdens een hoorzitting.

2.1.5. Afdoeningsbrief sectorhoofd

Onderdeel van het klachtdossier, het startpunt van de behandeling van een klacht door de commissie, vormt de afdoeningsbrief van het sectorhoofd. Ook dit jaar kan een aantal van de door de commissie ontvangen afdoeningsbrieven van sectorhoofden (die slechts een fractie vormen van de bij de eenheid binnengekomen klachten) niet altijd de kwaliteitstoets doorstaan. Vaak geeft het sectorhoofd wel een beschrijving van wat zijns of haars inziens is gebeurd, maar spreekt hij of zij onvoldoende zijn of haar oordeel uit. Een klager wil graag horen of zijn klacht terecht of niet terecht is. Onduidelijkheid in de afdoeningsbrief leidt er met regelmaat toe dat een klager zich voor een oordeel tot de politiechef wendt (de tweede fase).

2.1.6. Rechtmatig/behoorlijk

De MvT van hoofdstuk 9 wijst er op dat, anders dan bij de beoordeling van besluiten door de rechter, bij de klachtbehandeling het toetsingskader niet wordt beperkt tot de rechtmatigheid. Bij klachtbehandeling wordt immers gezien, aldus de Memorie van Toelichting, of het bestuursorgaan, in casu de politie, zich jegens een klager behoorlijk heeft gedragen. Dat impliceert een ruimere toetsing. De rechtmatigheid maakt daarbij deel uit van de behoorlijkheidsnormen waaraan bij klachtbehandeling wordt getoetst. Voorgaande kan niet anders worden gelezen dan dat, ook al staat de behoorlijkheid als toetssteen voorop, bij het behandelen van een klacht wordt gekeken naar de rechtmatigheid (wetmatigheid) en de behoorlijkheid. De commissie komt herhaaldelijk bij de zienswijze van het sectorhoofd van een klacht, naast hetgeen onder 2.1.5 is opgemerkt, onvoldoende (juridische) onderbouwing tegen. Een en ander lijkt er naar de mening van de commissie toe te leiden dat klagers zich eerder wenden tot de politiechef.

2.2. Aanbevelingen, opmerkingen ten overvloede en opvolging daarvan

Sinds januari 2017 is de besluitvorming naar aanleiding van klachten gemandateerd van de eenheidschef Paul van Musscher aan het hoofd Operatiën Monique Mos. De commissie waardeert het zeer dat het hoofd Operatiën de uitgebrachte adviezen leest en beoordeelt. Zij nam in 2018 alle adviezen van de commissie over.

Mede om recht te doen aan de twee uitgangspunten van klachtbehandeling, namelijk het herstel van vertrouwen en het leren van klachten, heeft de commissie in 2018 17 aanbevelingen gedaan en aandachtspunten naar voren gebracht. Een aanbeveling of aandachtspunt kan een individuele zaak betreffen, maar kan ook eenheids- of korpsbreed zijn. Het hoofd Operatiën heeft alle aanbevelingen en aandachtspunten overgenomen. De commissie wordt helaas nog steeds zelden of niet geïnformeerd of aanbevelingen en aandachtspunten worden doorgevoerd binnen de organisatie, en, zo ja, op welke wijze.

Een bloemlezing uit de aanbevelingen en aandachtspunten van de commissie over 2018:

Vastleggen/Verantwoorden

2.2.1. In deze casus bleek het de commissie dat het incident niet was vastgelegd in het bedrijfsprocessensysteem van de politie. Het is aannemelijk dat gekozen werd voor zo min mogelijke administratieve belasting. In geval van klager werden echter wel ambtshandelingen verricht, zoals het gebruik van handboeien. Gebruik hiervan moet schriftelijk worden vermeld. Dit gebeurt normaal gesproken in

het proces-verbaal van aanhouding. Nu besloten was een miniproces-verbaal op te maken, kon het aanhoudingsproces-verbaal achterwege blijven. Doordat het incident niet werd vastgelegd, behalve in de arrestantenmodule, kon de zaak snel worden afgedaan. Ook indien van een strafbaar feit nog niets kan blijken mag echter, gelet op het in deze fase gerichte onderzoek, verslaglegging in welke vorm dan ook, niet achterwege blijven. Mocht alsnog een opsporingsonderzoek volgen, bijvoorbeeld naar aanleiding van een aangifte, moet kunnen worden teruggegrepen op wat voorafgaand aan dit onderzoek is verricht. De hulpofficier van justitie gaf tijdens de zitting te kennen dit als leermoment te zien en in vervolg toch te zullen muteren.

2.2.2. Het bleek de commissie in deze casus dat het klachtproces moeizaam was verlopen. Het kostte de klachtbehandelaar veel moeite de betrokken politieambtenaren te achterhalen en te laten verklaren. Ook na langdurig onderzoek bleek men zich niets meer te herinneren over het heenzenden van klager. Daarbij werden aannames, zoals het naar het ziekenhuis brengen van klager door de ambulance, als feiten gepresenteerd.

2.2.3. Naar de mening van de commissie mag van een politieambtenaar worden verwacht dat hij secuur werkt en slordigheden en onjuistheden voorkomt. Ook tijdens een klachtbehandeling dient een verklaring zorgvuldig en juist te zijn. Hij of zij dient de waarheid te spreken. Dat hoort altijd voorop te staan. In het onderhavige geval heeft een betrokken politieambtenaar in zijn tekst herhaaldelijk het woord 'we' gebruikt, terwijl tijdens de hoorzitting duidelijk is geworden dat hij zelf slechts zijdelings betrokken was bij het afnemen van de vingerafdrukken. Door deze omissie werden commissie en gemachtigde op het verkeerde been gezet. Een dergelijke verschrijving dient te worden voorkomen.

2.2.4. In deze casus zag de commissie aanleiding in overweging te geven het administratieve proces rond het vastleggen van 'huis' bezoeken in verband met gijzeling door te lichten en te bewerkstelligen dat een en ander op een juiste en volledige wijze wordt vastgelegd in de politiesystemen.

2.2.5. In dit advies, opgemaakt naar aanleiding van een onderzoek uit eigen initiatief, adviseert de commissie te bewerkstellingen dat na iedere inbeslagname een bewijs van ontvangst wordt afgegeven of nagezonden (per post of per e-mail). Een middel om dit te bewerkstellingen is door in BVH een verplichte koppeling te maken tussen de kennisgeving van inbeslagname en de ontvangstbevestiging. De betrokken politieambtenaar moet dan een bewuste keuze maken, als hij wil afzien van het afgeven van een ontvangstbevestiging. Bij het besluit geen ontvangstbevestiging af te geven moet verplicht de reden worden vermeld.

Diverse

2.2.6. In deze casus bleek het de commissie dat contacten van de politie met veteranen niet altijd positief verliepen en dit uiteindelijk escaleerde tot ingrijpende incidenten. Wederzijds begrip en goede informatie kunnen hierbij helpen. De commissie vindt het dan ook aan te bevelen een richtlijn op te stellen als handvat voor politieambtenaren die in de dagelijkse praktijk vaker met veteranen met PTSS te maken krijgen.

2.2.7. De betrokken politieambtenaar had in deze casus, vanuit het oogpunt van actieve informatieverstrekking, klager er op kunnen wijzen dat hij zelf zou kunnen verzoeken om kennisneming van de gegevens die over hem zijn vastgelegd bij de politie (artikel 25 Wet Politie Gegevens).

2.2.8. Tijdens het onderzoek bij deze klacht kreeg de commissie kennis van de factsheet Verbeterslag politiemeldingen aan Veilig Thuis, geldend vanaf 3 oktober 2017. Deze factsheet wordt verspreid binnen de politie. Relevant in het kader van het hiervoor opgenomen advies is de zinsnede in de factsheet 'Voor iedereen die in het werk een vermoeden heeft van huiselijk geweld, kindermishandeling of overige zorgen over kinderen. Bij een vermoeden stuurt de politie **altijd** een melding aan Veilig Thuis.' In de factsheet is verder niet opgenomen wat onder 'vermoeden' moet worden verstaan en hoe de betrokken politieambtenaar daarin verder moet acteren.

De commissie adviseerde de eenheidschef contact op te nemen met de projectleider implementatie VT-melding en hem te vragen de factsheet aan te passen en daarbij acht te slaan op de overwegingen die de commissie hiervoor heeft opgenomen.

2.2.9. In deze casus merkt de commissie op dat het wellicht anders was geweest als, ingevolge de Aanwijzing Zeden, overleg had plaatsgevonden met het Openbaar Ministerie en het Openbaar Ministerie bij die gelegenheid had geoordeeld dat geen sprake was van een strafbaar feit (zie 2.1. van de

Aanwijzing Zeden, Informatief gesprek en aangifte: “Anderzijds wordt op basis van de inhoud van het gesprek [het informatief gesprek, cie] door politie en Openbaar Ministerie afgewogen of strafrechtelijk optreden aangewezen is en zo ja op welke wijze’). Dat zou voor de politie hebben betekend dat een aangifte opnemen niet noodzakelijk was. Een dergelijk overleg heeft in deze zaak evenwel niet plaatsgevonden.

De commissie merkt in dit kader nog op dat het ook in zo’n geval wenselijk is dat een dergelijke mededeling van het Openbaar Ministerie ook schriftelijk kenbaar wordt gemaakt aan de aangever, zodat deze zich, indien hij het hier niet mee eens is, zich direct kan wenden tot het gerechtshof (ingevolge art. 12 Sv).

2.2.10. De wijze waarop de afhandeling van het (zeden)incident heeft plaatsgevonden bevreemde de commissie. De politieambtenaren van de afdeling Zeden verklaarden dat zij hadden geprobeerd met klaagster een informatief gesprek te voeren, maar dat zij geen consistent verhaal kon vertellen. Klaagster kwam met een heftig verhaal, verward, in paniek en onder invloed het politiebureau binnen. Het is in een dergelijke situatie van belang goed uitleg te geven en te controleren of de informatie begrepen is. Klaagster vervolgens wegsturen met een folder en de afspraak dat zij zelf moet bellen of zij het doen van aangifte wil doorzetten, is onder deze omstandigheden onwenselijk. Klaagster had dit niet goed begrepen en was, zoals blijkt op de hoorzitting, in de veronderstelling al aangifte te hebben gedaan.

3. Functioneren van de politie

De behandeling van de klachten in 2018 heeft, behoudens bij het onderzoek uit eigen initiatief van de commissie naar het afgeven van een bewijs van ontvangst bij inbeslagname, niet gewezen op structurele tekortkomingen in het functioneren van de politie. Wel gaven sommige klachten een indicatie van zaken die extra aandacht van de eenheid nodig hebben.

3.1. Etnisch profileren

Vooraf in 2016 en 2017 is in de media uitgebreid aandacht geschonken aan etnisch profileren door politieambtenaren van de eenheid Den Haag. De commissie heeft een dergelijke klacht slechts eenmaal te behandelen gekregen in die twee jaren. In 2018 vormde etnisch profileren/discriminatie driemaal onderdeel van de ingediende klacht. Bij de eerste klacht had de klaagster na het indienen van haar klacht niet meer gereageerd op het verzoek nadere informatie te verstrekken. Dientengevolge heeft de commissie zich onthouden van een oordeel. In de tweede situatie had klager zijn auto geparkeerd op een invalidenparkeerplaats en was een boodschap gaan halen. Bij terugkomst bleek hij te zijn bekeurd. In deze zaak merkte de commissie op dat klager zijn insinuaties over het optreden van de politieambtenaar op geen enkele manier kon staven met feiten. Klager gaf volgens de commissie zelf invulling aan wat hij had beleefd en ervaren. Iemand op grond van diens huidskleur of etnische afkomst bekeuren is directe discriminatie en onrechtmatig. De commissie heeft echter geen aanwijzingen dat klager anders is behandeld dan een ander in een gelijke situatie. De commissie merkte in haar advies verder op dat de beschuldigingen van klager een behoorlijke inbreuk maken op de integriteit van de betrokken politieambtenaar. De commissie acht dit onwenselijk. In de laatste casus ten slotte was sprake van een melding van een mogelijke ontvoering. De melders waren 'witte' Nederlanders en klager van Marokkaanse afkomst, traditioneel gekleed en met traditionele gezichtsbehandling. Hoewel het optreden van de politie wat betreft de melding niets met de afkomst van klager van doen had, werd klager later alsnog nader bevestigd met het oog op mogelijke radicalisering. De betrokken politieambtenaren konden de noodzaak van deze bevestiging niet nader onderbouwen. Daar de ontvoering achteraf een ruzie in relationele sfeer bleek te zijn, waren deze vragen niet relevant.

3.2. Bevoegdheden

Ook in dit jaarverslag wil de commissie er op attenderen dat 'bevoegdheden hebben' niet altijd hoeft te betekenen dat die ook moet worden gebruikt. Strafrecht grijpt heel diep in het leven van mensen in. Het raakt aan de persoonlijke levenssfeer als een burger wordt opgepakt. Vooral in lastige situaties is de-escalierend en professioneel handelen kennelijk een probleem. Rust, ervaring en overwicht kunnen de angst uit zo'n situatie halen, zonder dat daarbij op strepen hoeft te worden gestaan. In dit verband merkt de commissie op dat politieambtenaren zich niet altijd bewust zijn van de inbreuk die het vragen naar (c.q. vorderen van) een identiteitsbewijs op de persoonlijke levenssfeer van de burger maakt. Te vaak beroept men zich op de uitvoering van de politietoek om deze maatregel te rechtvaardigen, zonder dat men in staat is de noodzaak te onderbouwen.

3.3. Inbeslagname

Naar aanleiding van het rapport van de Nationale ombudsman 2016/075, 'Waar is mijn auto', over de procedure rond inbeslagname van voorwerpen, en naar aanleiding van klachten die zijn binnengekomen bij de eenheid Den Haag, besloot de commissie een onderzoek op eigen initiatief in te stellen. De commissie onderzocht over de jaren 2015, 2016 en 2017 in hoeveel gevallen een bewijs van ontvangst aan de beslagene is afgegeven en in hoeveel gevallen de inbeslagname is getoetst door een hulpofficier van justitie. Beide handelingen zijn verplicht en vloeien voort uit artikel 94, lid 3 van het Wetboek van Strafvordering. De commissie rondde haar onderzoek af op 12 februari 2018.

Ingevolge artikel 94 Sv moet de politieambtenaar bij inbeslagname zoveel mogelijk aan degene bij wie een voorwerp is inbeslaggenomen, een bewijs van ontvangst afgeven. Niet alleen fungeert dit ontvangstbewijs als het enige bewijs dat de politie een voorwerp in beslag heeft genomen, maar het ontvangstbewijs bevat ook informatie die nodig is voor de beslagene, zoals over de wijze waarop bezwaar kan worden aangetekend tegen de inbeslagname, maar ook over het schorsen van een voertuig, als het een voertuig betreft. Een ontvangstbevestiging dient dus niet alleen te worden verstrekt, omdat dit zo staat voorgeschreven in het Wetboek van Strafvordering, maar ook omdat dit ontvangstbewijs onontbeerlijke informatie voor de beslagene bevat. De commissie is het met de Nationale ombudsman eens dat het in zeer incidentele gevallen niet mogelijk is een bewijs van ontvangst af te geven. Voorbeelden hiervan zijn dat het niet bekend is van wie een voorwerp is; dat degene bij wie is

inbeslaggenomen, met onbekend adres vertrokken is; enz. Dit zijn uitzonderingsgevallen. Naar het oordeel van de commissie is het in bijna alle andere gevallen mogelijk een bewijs van ontvangst af te geven of na te zenden.

De afgelopen drie jaar schommelde in de Basisvoorziening Handhaving (BVH, computersysteem van de politie) het aantal ontvangstbevestigingen ten opzichte van het aantal inbeslagname tussen de 9,28% en de 13,84%. (Tijdens haar onderzoek is het de commissie ook gebleken, zoals eerder vermeld, dat in een ander computersysteem (Summ-IT) ook kennisgevingen van inbeslagname worden opgemaakt. In het geval een vervolgactie moet volgen, hoort ook in BVH een kennisgeving van inbeslagname te worden opgemaakt. Dit betekent dat hierdoor voor de commissie niet duidelijk is hoeveel inbeslagnames er daadwerkelijk zijn geweest door kennelijke doublures, en daardoor ook niet of de voornoemde percentages van inbeslagnames adequaat zijn.)

De commissie adviseerde de eenheidschef te bewerkstellingen dat na iedere inbeslagname een bewijs van ontvangst wordt afgegeven of nagezonden (per post of per e-mail). Een middel om dit te bewerkstellingen is door in BVH een verplichte koppeling te maken tussen de kennisgeving van inbeslagname en de ontvangstbevestiging. De betrokken politieambtenaar moet dan een bewuste keuze maken, als hij wil afzien van het afgeven van een ontvangstbevestiging. Bij het besluit geen ontvangstbevestiging af te geven moet verplicht de reden worden vermeld.

Het is de commissie gebleken dat, nadat in Summ-IT een kennisgeving van inbeslagname is opgemaakt, dit, bij vervolgstappen, ook in BVH moet gebeuren. Dit betekent extra werk en niet goed controleerbare doublures. De commissie adviseerde te bewerkstelligen dat geen doublures voorkomen van inbeslagname door bijvoorbeeld niet toe te staan dat en in BVH en in Summ-IT een kennisgeving van inbeslagname wordt opgemaakt. Voor zover de commissie begrijpt, wordt momenteel een modus gezocht om dit probleem weg te nemen.

Tijdens het onderzoek door de commissie bleek dat de oncontroleerbaarheid van de toets van de hulpofficier van justitie (doordat hij alleen via een fysieke aantekening op de kennisgeving van inbeslagname iets kon noteren) sinds oktober 2016 niet meer bestaat. Momenteel moet verplicht de naam van de hulpofficier van justitie worden vermeld, evenals zijn beslissing en de datum van de beslissing. De commissie vindt deze oplossing prijzenswaardig en voldoen aan wat de commissie zou voorstaan.

De commissie beseft dat een gemiddelde politieambtenaar een enorme hoeveelheid kennis over alle procedures bij de politie moet bezitten. Toch hecht de commissie er zeer aan dat de politie zich houdt aan de regelgeving, zoals bij het afgeven van een bewijs van ontvangst. Een oplossing zoals deze is gevonden in BVH voor het vastleggen van de beslissing van de hovj, kan op een soortgelijke manier gerealiseerd worden voor het afgeven van een bewijs van ontvangst.

De commissie heeft verder gezien (zie de bijlagen) dat op het politie-intranet een veelheid aan informatie over inbeslagname is te vinden. Alleen al door de filmpjes die via MEOS of stand-alone te bekijken zijn, zal de kennis over inbeslagname snel en eenvoudig toenemen. Door bij werkoverleggen of briefings deze zeer korte filmpjes 'in te lassen' zou op een eenvoudige manier kennisverbreding kunnen worden bereikt.

3.4. Vastleggen/verantwoorden

Zoals onder 2.2. is terug te lezen laat op diverse punten bij politieambtenaren het vastleggen en verantwoorden van werkzaamheden te wensen over. In 5 van de 37 adviezen bestond er voor de commissie aanleiding hieraan aandacht te schenken. Werkzaamheden van politieambtenaren dienen op een juiste wijze te worden vastgelegd. Dit heeft diverse redenen, bijvoorbeeld als verantwoording, als controlemiddel of als een manier om een burger te informeren over diens rechten. De commissie beseft dat van de politie veel wordt gevraagd op dit punt, maar het is de wetgever die de politie kan ontslaan van in de meeste gevallen verplichte vastlegging. De commissie vraagt dan ook de eenheidsleiding aandacht te vragen voor het op een juiste wijze vastleggen en verantwoorden van werkzaamheden.

4. Nationale ombudsman

Als een klager zich niet kan vinden in het oordeel van de politiechef (in de eenheid Den Haag door mandaat het oordeel van het hoofd Operatiën), kan men zich wenden tot de Nationale ombudsman. In 2018 heeft de Nationale ombudsman twaalf onderzoeken ingesteld, waarvan tien zijn afgerond. Daarnaast heeft de Nationale ombudsman acht interventieverzoeken gedaan. De Nationale ombudsman doet onderzoeken af door middel van interventie, een brief of een rapport. De brieven betreffen klachten uit 2017 en 2018. De rapporten van de Nationale ombudsman betreffen klachten uit 2015 tot en met 2017.

De onderwerpen hadden onder andere betrekking op bejegening, houding, gedrag, onjuiste actie en deskundigheid.

Zeker vijf onderzoeken hebben o.a. betrekking op het klachtelement Binnentreden. Mogelijk houdt dit verband met het feit dat de Nationale ombudsman een eigen onderzoek is gestart naar Binnentreden. De Nationale ombudsman gebruikt de uitkomsten in deze afzonderlijke onderzoeken mogelijk als onderzoeksmateriaal.

Het aantal onderzoeken en interventies van de Nationale ombudsman is de laatste jaren gedaald.

2018 21
2017 31
2016 27
2015 50

In 2019 zal de eenheid meer en vaker de verbinding zoeken met de Nationale ombudsman om te kijken of de ingezette lijn van verbetering van de klachtbehandeling verder kan worden voortgezet.